

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: J. G., zast. JUDr. Lubomírem Müllerem, advokátem, se sídlem Symfonická 1496/9, Praha 5, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 9. 2008, č. j. 20 Cad 57/2008 - 14,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 9. 2008, č. j. 20 Cad 57/2008 - 14, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 25. 4. 2008, č. X, žalovaná žalobci podle § 56 odst. 1 písm. c) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s § 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb., od 16. 7. 2008 odňala příplatek k důchodu v měsíční výši 3212 Kč. V odůvodnění žalovaná uvedla, že rozhodnutím ze dne 1. 6. 2005, č. X, přiznala žalobci příplatek k důchodu v měsíční výši 2800 Kč, který byl následně zvýšen. Po právní moci rozhodnutí žalovaná zjistila, že příplatek k důchodu žalobci nenáleží. Za dobu od 29. 10. 1950 do 11. 5. 1955 totiž nebyly splněny podmínky uvedené v § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb., neboť žalobce nedosáhl rehabilitace podle zákona č. 82/1968 Sb. nebo zákona č. 119/1990 Sb. anebo zákona č. 198/1993 Sb. Žalobce byl v době od 29. 10. 1950 do 11. 5. 1955 ve vazbě a ve výkonu trestu odnětí svobody pro trestné činy, na něž se nevztahuje zákon č. 119/1990 Sb., dosáhl zrušení odsuzujícího rozsudku (ve výroku o trestu), avšak podle slovenského zákona č. 125/1996 Z. z., o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému. Jakkoli je zřejmé, že jde o obdobu českého zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu,

rozsudek Vojenského obvodového soudu Prešov ze dne 25. 2. 1998, sp. zn. 1 Nt 368/97, nelze považovat za rehabilitační titul pro přiznání příplatku k důchodu, neboť jde o rozsudek vydaný soudem cizího státu na podkladě cizozemské právní normy. Žalovaná uzavřela, že rehabilitaci soudem cizího státu podle cizí právní normy nelze pro vznik nároku na příplatek k důchodu považovat za relevantní, a proto žalobci příplatek k důchodu odňala.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu, v níž poukázal na to, že žalovaná vydala dne 25. 4. 2008 pod č. X pět rozhodnutí, aniž tato odlišila pořadovým číslem či jinak, proto žalobce namítl jejich zmatečnost. Konstatoval, že v období od 29. 10. 1950 do 11. 5. 1955 byl nezákonně vězněn, odsuzující rozsudek byl zrušen Vojenským obvodovým soudem Prešov podle rehabilitačního zákona č. 125/1996 Z. z. a pravomocné rozhodnutí slovenského soudu v této věci má podle čl. 4 smlouvy mezi Českou a Slovenskou republikou č. 209/1993 Sb. stejnou právní sílu i v České republice. Žalobce odkázal na nálezy Ústavního soudu v obdobných kauzách a navrhl, aby krajský soud rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k novému projednání.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 22. 9. 2008, č. j. 20 Cad 57/2008 - 14, žalobu zamítl a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění soud přisvědčil žalobci, že žalovaná vydala dne 25. 4. 2008 pět rozhodnutí o jeho nárocích, avšak každé se týkalo jiné věci, která byla v jednotlivých výrocích a záhlavích rozhodnutí přesně specifikována. Ze záhlaví a výroku napadeného rozhodnutí je zjištělné, že žalovaná rozhodla o příplatku k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. tak, že se příplatek odnímá, a v odůvodnění srozumitelně uvedla důvod odnětí příplatku. Krajský soud se neztotožnil s názorem žalobce, že s odkazem na čl. 4 Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o právní pomoci poskytované justičními orgány a o úpravě některých právních vztahů v občanských a trestních věcech (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 209/1993 Sb.) má rozhodnutí slovenského soudu pro nárok na příspěvek k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. stejnou právní sílu jako rozhodnutí soudu České republiky. Krajský soud považoval rozhodnutí Vojenského obvodového soudu Prešov za veřejnou listinu ve smyslu čl. 4 citované smlouvy, avšak konstatoval, že na základě rozhodnutí slovenského soudu vydaného podle slovenského zákona přijatého po rozpadu Československé federativní republiky nelze přiznat finanční odškodnění, které náleží pouze podle nařízení vlády České republiky zmocněné k takovému odškodnění zákonem č. 198/1993 Sb. Z taxativního výčtu v § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb. podle soudu vyplývá, že zákonodárce přesně vymezil možné způsoby zrušení dřívějšího odsouzení, při nichž je oprávněné osobě poskytován příspěvek k důchodu, a stanovil podmínku, aby bylo zákonem aprobovaným způsobem deklarováno, že minulý režim spáchal na občanovi křivdu neoprávněným odsouzením, neboť smyslem poskytnutí příspěvku je symbolicky přispět ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem. Nařízení vlády č. 622/2004 Sb. ve svém úvodním ustanovení zcela jednoznačně vyjmenovává právní předpisy, se kterými spojuje nárok na příplatek k důchodu a v žádném případě nespojuje možnost přiznání tohoto příplatku s rozhodnutím cizozemského soudu podle cizozemských předpisů. Takový případ podle krajského soudu neřešil ani žádný z nálezů Ústavního soudu zmiňovaných žalobcem. Soud dospěl k závěru, že žalovaná postupovala správně, když příplatek k důchodu odňala, neboť nebyla splněna základní podmínka pro přiznání příplatku podle § 1 odst. 1 písm. a)

nařízení vlády č. 622/2004 Sb. a žalobce není osobou oprávněnou tento příplatek pobírat. Krajský soud proto žalobu podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Poukázal na nálezy Ústavního soudu ve věcech sp. zn. I. ÚS 2366/07, I. ÚS 1913/07, II. ÚS 187/2000, I. ÚS 605/03, které lze podle jeho názoru vztáhnout i na tento případ. Namítal, že žalovaná i krajský soud hledaly smysl a účel nařízení vlády č. 622/2004 Sb. ve výčtu procesních postupů, Ústavní soud naproti tomu zdůraznil snahu reagovat na křivdy vzniklé za minulého nedemokratického režimu. Taková křivda nastala i v případě stěžovatele, došlo k nápravě vadného trestního rozsudku, a přesto je stěžovateli příplatek odpírán, neboť nesplňuje podmínky legislativní zkratky politický vězeň podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb., což stěžovatel pokládal za projev právního formalismu až cynismu. Poukázal rovněž na rozsudek Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 3 Ads 53/2006, ve kterém soud vysvětlil, že na příplatek mají nárok i osoby rehabilitované podle § 33 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb., byť to není v nařízení vlády č. 622/2004 Sb. výslovně uvedeno. Zmínil též rozsudek Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 4 Ads 39/2006, podle něhož za určitých okolností nelze od občana rehabilitační rozhodnutí vyžadovat. Stěžovatel doplnil, že rozsudkem ve věci sp. zn. 3 Ads 50/2006 Nejvyšší správní soud zasáhl ve prospěch občana, jemuž žalovaná příplatek odpírala kvůli tomu, že vykonal pouze vazbu a nikoliv trest. Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že stěžovatelem citované nálezy Ústavního soudu a rozsudky Nejvyššího správního soudu nelze na projednávanou věc vztáhnout, a navrhla, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. V kasační stížnosti se stěžovatel dovolává ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle kterého lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil následující skutečnosti podstatné pro rozhodnutí o kasační stížnosti. Rozhodnutím ze dne 1. 6. 2005, č. X, žalovaná přiznala stěžovateli od 16. 1. 2005 příplatek ke starobnímu důchodu ve výši 2800 Kč podle § 2 odst. 1 nařízení vlády č. 622/2004 Sb. V odůvodnění uvedla, že splnění podmínek uvedených v § 1 písm. a) tohoto nařízení za dobu, kterou stěžovatel označil v žádosti (1656 dnů), je prokázáno.

Podle záznamu ze dne 15. 2. 2008, zpracovaného právním oddělením žalované, měla žalovaná k dispozici následující zjištění: „rozsudkem VOS v Prešově ze dne 25.2.1998, sp. zn. 1 Nt 368/97, byl podle § 5 zákona č. 125/1996 Zbierky zákonov, o nemorálnosti a

protiprávnosti komunistického systému, zrušen výrok o trestu z rozsudku Nižšího vojenského soudu Košice sp. zn. 291/50-I. ze dne 7.2.1951, ve spojení s rozsudkem Nejvyššího vojenského soudu Praha sp. zn. Pz-278/51 ze dne 30.10.1951, týkající se J. G., a upuštěno od jeho potrestání ...“. Na základě zmíněného rozsudku (usnesení, pozn. soudu) žalovaná přiznala stěžovateli za jeho věznění v době od 29. 10. 1950 do 11. 5. 1955 jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 261/2001 Sb., příplatek k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. a zvláštní příspěvek k důchodu podle zákona č. 357/2005 Sb. V citovaném záznamu je dále uvedeno, že žádná z přiznaných dávek stěžovateli nenáležela, takže je třeba bezodkladně tyto dávky odejmout.

Žalovaná následně vydala žalobou napadené rozhodnutí.

Ve správním spisu Nejvyšší správní soud nenalezl zmiňované rozhodnutí (usnesení) Vojenského obvodového soudu Prešov ze dne 25. 2. 1998, sp. zn. 1 Nt 368/97; žalovaná je ovšem prokazatelně k dispozici měla. Nejvyšší správní soud si toto rozhodnutí opatřil ze spisu Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 18 Cad 114/2008, odkud si je v případě potřeby mohl opatřit též krajský soud, který případně mohl vyzvat žalovanou či stěžovatele k jeho předložení.

Usnesením ze dne 25. 2. 1998, sp. zn. 1 Nt 368/97, Vojenský obvodový soud Prešov rozhodoval ve smyslu zákona č. 125/1996 Z. z., o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému, a § 9 zákona č. 119/1990 Sb. o návrhu stěžovatele na zrušení nebo zmírnění trestu směřujícím proti rozsudku Nižšího vojenského soudu Košice sp. zn. Vt-290/50-I. ze dne 7. 2. 1951 ve spojení s rozsudkem Nejvyššího vojenského soudu Praha sp. zn. Pz-278/51 ze dne 30. 10. 1951. Těmito rozsudky byl stěžovatel uznán vinným z trestného činu porušení povinností strážní služby podle § 285 odst. 1, 2, 3 písm. c) zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon, trestného činu zběhnutí podle § 273 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. d) trestního zákona, trestného činu ohrožení věcných prostředků podle § 292 odst. 1 trestního zákona, trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 trestního zákona a trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 písm. b) trestního zákona; byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 7 let a byla vyslovena ztráta čestných práv občanských. Na základě čl. II. odst. 2 Amnestie prezidenta republiky ze dne 9. 5. 1955 byl stěžovateli odpuštěn zbytek trestu a dne 11. 5. 1955 byl stěžovatel propuštěn na svobodu. Citovaným usnesením ze dne 25. 2. 1998 soud podle § 5 zákona č. 125/1996 Z. z., o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému, zrušil celý výrok o trestu uloženém stěžovateli rozsudkem Nižšího vojenského soudu Košice sp. zn. Vt-290/50-I. ze dne 7. 2. 1951 ve spojení s rozsudkem Nejvyššího vojenského soudu Praha sp. zn. Pz-278/51 ze dne 30. 10. 1951 a od uložení jakéhokoli trestu upustil, neboť bylo prokázáno, že jednání odsouzeného směřovalo k ochraně základních lidských a občanských práv a svobod nikoliv zjevně nepřiměřenými prostředky.

Na základě takto zjištěného skutkového stavu posoudil Nejvyšší správní soud podanou kasační stížnost a dospěl k závěru, že je důvodná.

Nejvyšší správní soud předesílá, že předmětem správního řízení bylo odnětí příplatku k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb., o poskytování příplatku k

důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální, ve znění pozdějších předpisů.

Podle § 1 odst. 1 písm. a) tohoto nařízení státní občané České republiky, kteří v době od 25. února 1948 do 31. prosince 1989 byli odsouzeni a vykonali trest odnětí svobody, jeho část nebo vazbu pro trestný čin, za který byli rehabilitováni podle zákona č. 82/1968 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 58/1969 Sb. a zákona č. 70/1970 Sb., nebo podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb., zákona č. 633/1992 Sb. a zákona č. 198/1993 Sb., nebo jejichž odsouzení pro trestný čin uvedený v § 2 zákona č. 119/1990 Sb., ve znění zákona č. 47/1991 Sb., bylo zrušeno cestou obnovy řízení, stížnosti pro porušení zákona anebo podle § 6 zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, popřípadě byli nezákonně zbaveni osobní svobody a byli rehabilitováni podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., a pobírají starobní nebo plný invalidní důchod z českého důchodového pojištění, mají nárok na poskytnutí příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených jim komunistickým režimem v oblasti sociální (dále jen „příplatek“).

Nejvyšší správní soud proto musel posoudit právní otázku, zda bylo odnětí tohoto příplatku po právu, resp. zda má či nemá stěžovatel nárok na poskytnutí zmíněného příplatku. Při výkladu citovaného ustanovení vycházel Nejvyšší správní soud zejména z bohaté judikatury Ústavního soudu, která se věnuje problematice rehabilitace a odškodnění.

Podle nálezu pléna Ústavního soudu ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96, publikovaného ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 13/1997, soud není absolutně vázán doslovným zněním zákonného ustanovení, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit v případě, kdy to vyžaduje ze závažných důvodů účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jež mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku. Je nutno se přitom vyvarovat libovůle; rozhodnutí soudu se musí zakládat na racionální argumentaci.

V nálezu ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. I. ÚS 605/03, Ústavní soud zdůraznil, že účel a smysl právních předpisů není možné hledat pouze ve slovech a větách toho kterého předpisu, ve kterém jsou vždy také přítomny i principy uznávané demokratickými právními státy. Lze říci, že tyto zásady platí tím spíše v řízeních, ve kterých dochází k aplikaci zákonů, kterými se demokratický právní stát snaží reagovat na křivdy vzniklé za minulého nedemokratického režimu, jenž byl zákonem č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu označen za zločinný, nelegitimní a zavrženíhodný. V tomto nálezu dospěl Ústavní soud k závěru, že i když je správní soud při přezkumu rozhodnutí správního orgánu vázán skutkovým a právním závěrem, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 s. ř. s.), nelze vyloučit případy (zejm. v řízeních, ve kterých dochází k aplikaci zákonů, kterými se Česká republika snaží reagovat na křivdy vzniklé za minulého nedemokratického režimu), kdy bude s ohledem na specifickou věc nutné přihlédnout i ke skutečnostem, které nastaly po vydání přezkoumávaného správního rozhodnutí.

Podle nálezu Ústavního soudu ze dne 12. 3. 2001, sp. zn. II. ÚS 187/2000, záměřům rehabilitace nelze bránit pozitivněprávním dogmatismem při výkladu právních norem.

Rehabilitační předpisy je zapotřebí s ohledem na jejich smysl a účel interpretovat extenzivně ve prospěch postižených osob. Na rozdíl od restitucí majetku takový výklad nemůže vést k nepřipustným zásahům do práv jiných osob.

V nálezu ze dne 26. 10. 2007, sp. zn. I. ÚS 2366/07, pak Ústavní soud vyslovil, že podmínka pro přiznání jednorázové peněžní částky podle § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., (tj. zrušení rozhodnutí o věznění podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu), je splněna i usnesením soudu, kterým je v návaznosti na zrušení původního odsuzujícího rozsudku v rámci obnovy řízení ve smyslu trestního řádu vyslovena účast konkrétní osoby na soudní rehabilitaci per analogiam podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, neboť je třeba ctít účel a smysl aplikovaných právních norem, kterými se demokratický stát snažil reagovat na křivdy způsobené minulým režimem. Použití analogie ve prospěch při dodatečném vyslovení účasti na rehabilitaci představuje legitimní prostředek k dosažení spravedlivého rozhodnutí, pokud jde o odčinění toho, čeho se na základních právech dopustil předchozí režim, tedy směřuje ke skutečnému naplnění smyslu rehabilitačních a na ně navazujících předpisů. Podstatou uplatňování veřejné moci v demokratickém právním státu (čl. 1 odst. 1 Ústavy ČR) je princip dobré víry jednotlivce ve správnost aktů veřejné moci a ochrana dobré víry v nabytá práva konstituovaná akty veřejné moci, ať už v individuálním případě plynou přímo z normativního právního aktu nebo z aktu aplikace práva. Nelze přehlédnout, že správní soudy přijaly právní závěry stran rehabilitace stěžovatele a z toho vyplývajících dalších právních důsledků navzdory tomu, že toto postavení bylo deklarováno pravomocným rozhodnutím trestního soudu. I v případech, kdy nejde o rozhodnutí o vině a trestu a rozhodnutí o osobním stavu jednotlivce, je třeba k právům a povinnostem přiznaným předchozími akty státu, pokud samy byly vydány v podmínkách materiálního právního státu a nebyly zpochybněny řádnými a mimořádnými opravnými prostředky, přistupovat velmi obezřetně tak, aby nebylo zasaženo do dobré víry a důvěry jednotlivce v rozhodování veřejné moci.

Předestřené nálezy Ústavního soudu kladou důraz na smysl a účel rehabilitačních a na ně navazujících předpisů, mezi které nařízení vlády č. 622/2004 Sb. nepochybně patří. Účelem tohoto předpisu je poskytnout osobám, jež byly postiženy minulým nedemokratickým režimem určitou satisfakci ke zmírnění křivd na nich spáchaných. Při aplikaci a interpretaci příslušného odškodňovacího předpisu musí mít správní orgány i soudy tento účel na zřeteli; nesmí lpět na jazykovém či gramatickém výkladu příslušných ustanovení, ale naopak musí užít výklad teleologický a usilovat o maximální možné naplnění zmíněného účelu, tedy odčinění křivd spáchaných předchozím režimem.

Nejvyšší správní soud s ohledem na uvedené nálezy Ústavního soudu odmítá názor krajského soudu, že výčet způsobů rehabilitace, jež zakládají nárok na příplatek k důchodu, je taxativní. Tento výklad odporuje smyslu a účelu příslušného odškodňovacího předpisu, neboť zcela bezdůvodně vylučuje z okruhu oprávněných osob ty, které zrušení svého odsouzení dosáhly jinými legitimními prostředky.

Z podmínek stanovených v § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb. přicházela v případě stěžovatele v úvahu rehabilitace podle § 4 a násl. zákona č. 119/1990 Sb. nebo zrušení odsouzení podle § 6 zákona č. 198/1993 Sb.

Podle § 6 zákona č. 198/1993 Sb. *soud na návrh zruší či zmírní trest uložený za trestný čin, na který se nevztahuje rehabilitace podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, prokáže-li se během řízení, že jednání odsouzeného směřovalo k ochraně základních lidských a občanských práv a svobod ne zjevně nepřiměřenými prostředky. Pro účely tohoto řízení a následného odškodnění se přiměřeně použijí ustanovení § 4 a násl. zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci.*

Vycházejí z toho, že byl odsouzen soudem se sídlem na Slovensku za trestné činy na Slovensku spáchané, obrátil se stěžovatel na Vojenský obvodový soud Prešov, jenž jeho návrhu na zrušení nebo zmírnění trestu, podanému podle zákona č. 125/1996 Z. z., o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému, vyhověl a usnesením ze dne 25. 2. 1998 zrušil celý výrok o trestu rozsudku Nižšieho vojenského súdu Košice a od uložení trestu upustil, neboť bylo prokázáno, že jednání stěžovatele směřovalo k ochraně základních lidských a občanských práv a svobod ne zjevně nepřiměřenými prostředky.

Za dané situace stěžovatel nemohl uplatnit u českého soudu návrh podle § 6 zákona č. 198/1993 Sb., neboť výrok rozsudku Nižšieho vojenského súdu Košice již byl zrušen a český soud by neměl o čem rozhodovat. Při dogmativně pozitivistickém výkladu nařízení vlády č. 622/2004 Sb. by tedy uplatnění práva na soudní rehabilitaci na Slovensku odnímalo stěžovateli právo na odškodnění za křivdy, jichž se na něm minulý režim prokazatelně dopustil. Takovýto výklad však s ohledem na smysl a účel rehabilitačních a na ně navazujících předpisů nemůže ve světle judikatury Ústavního soudu obstát.

Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem konstatuje, že usnesení Vojenského obvodového soudu Prešov ze dne 25. 2. 1998 je veřejnou listinou ve smyslu čl. 4 Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o právní pomoci poskytované justičními orgány a o úpravě některých právních vztahů v občanských a trestních věcech ze dne 29. 10. 1992, publikované ve Sbírce zákonů jako sdělení ministerstva zahraničních věcí č. 209/1993 Sb. (dále jen „Smlouva“).

Podle čl. 4 odst. 1 Smlouvy *listiny, které byly vydány nebo ověřeny jednou smluvní stranou a které jsou opatřeny otiskem úředního razítka a podpisem oprávněné úřední osoby, jsou platné a účinné na území druhé smluvní strany bez dalšího ověření. Totéž platí i pro opisy a překlady listin, které byly ověřeny.*

Podle odst. 2 téhož ustanovení *listiny, které se na území jedné smluvní strany považují za veřejné, mají důkazní moc veřejných listin též na území druhé smluvní strany.*

Zmíněné usnesení má tedy důkazní moc veřejné listiny, což znamená, že prokazuje pravdivost toho, co je v něm uvedeno. Jinými slovy, předložením stejnopisu tohoto usnesení stěžovatel již ve správním řízení prokázal, že výrok rozsudku, jímž byl za minulého režimu odsouzen k trestu odnětí svobody, který z části vykonal, byl zrušen a bylo upuštěno od potrestání s tím, že jeho jednání směřovalo k ochraně základních lidských a občanských práv a svobod ne zjevně nepřiměřenými prostředky.

Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že dikce výroku citovaného usnesení se zcela shoduje s textem ustanovení § 6 zákona č. 198/1993 Sb. Kasační soud má tudíž za prokázané, že stěžovatel splnil podmínky pro zrušení trestu i podle zákona o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu a jeho návrhu podanému podle § 6 tohoto zákona by příslušný český soud musel vyhovět. Tím by stěžovatel vyhověl požadavkům ustanovení § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb.

Podle názoru Nejvyššího správního soudu není pochyb o tom, že stěžovatel byl minulým režimem perzekuován stejným způsobem jako osoby, které mají podle předmětného nařízení vlády nárok na příplatek k důchodu. Přiznání tohoto příplatku při doslovném výkladu příslušného ustanovení brání toliko formální podmínka zrušení výroku o trestu českým soudem podle zákona č. 198/1993 Sb.

Nejvyšší správní soud veden smyslem a účelem nařízení vlády č. 622/2004 Sb. vyložil ustanovení § 1 odst. 1 písm. a) tohoto nařízení extenzivně a konstatuje, že podmínka zrušení odsouzení je splněna tím, že slovenský soud z důvodů totožných s ustanovením § 6 zákona č. 198/1993 Sb. zrušil výrok o trestu a upustil od potrestání stěžovatele. Nárok na příplatek k důchodu proto stěžovateli vznikl.

Ke stejnému závěru dospěla rovněž žalovaná, která rozhodnutím ze dne 1. 6. 2005, č. 281 003 765, přiznala stěžovateli od 16. 1. 2005 příplatek ke starobnímu důchodu ve výši 2800 Kč podle § 2 odst. 1 nařízení vlády č. 622/2004 Sb. s tím, že splnění podmínek uvedených v § 1 odst. 1 písm. a) tohoto nařízení za dobu, kterou stěžovatel označil v žádosti (1656 dnů), považovala za prokázané. Za této situace, ať již žalovanou k přiznání příplatku vedly jakékoliv v odůvodnění nevyjevené úvahy, se jeví být nesprávným z důvodu zcela formálního stěžovateli později odejmout příplatek, na který má podle názoru Nejvyššího správního soudu nárok.

Z uvedeného vyplývá, že nebyl dán důvod pro odnětí příplatku postupem podle § 56 odst. 1 písm. c) zákona č. 155/1995 Sb., neboť podmínka zrušení odsouzení stanovená v § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb. byla splněna tím, že výrok o trestu odsuzujícího rozsudku zrušil k tomu příslušný soud Slovenské republiky a upustil od potrestání stěžovatele, neboť jeho jednání směřovalo k ochraně základních lidských a občanských práv a svobod ne zjevně nepřiměřenými prostředky.

Na okraj lze podotknout, že minulý nedemokratický režim, jenž byl zákonem č. 198/1993 Sb. prohlášen za zločinný, nelegitimní a zavrženíhodný, působil shodně na území celé tehdejší Československé, později socialistické republiky. Rozdělení federace v roce 1992 by proto nemělo být na újmu osobám, o jejichž rehabilitaci (zrušení trestu) rozhodl slovenský soud a které ostatní podmínky pro odškodnění splňují.

Krajský soud nesprávně posoudil právní otázku, zda stěžovatel splňuje podmínky pro přiznání příplatku k důchodu podle tohoto nařízení, čímž způsobil nezákonnost svého rozhodnutí.

Kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. byl prokázán, a proto Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě č. j. 20 Cad 57/2008 - 14, ze dne 22. 9. 2008, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s., *zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí.* Na krajském soudu tedy nyní bude, aby rozhodnutí žalované z důvodů shora uvedených zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení, ve němž bude žalovaná vycházet z toho, že stěžovatel podmínky pro přiznání příplatku splňuje a na příplatek má nárok.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. v novém rozhodnutí ve věci krajský soud.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. května 2009

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu